

Kirje

30.11.2022

VN/25959/2022

VN/25959/2022-OKM-6

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa asiakohdassa mainitusta esityksestä.

Pyydettyä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa.

Asetus on osa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen lainsäädäntökokonaisuutta, joka perustuu hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaan hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp).

Asetuksella säädetään tarkemmin hyvinvointialueiden rahoitusperusteiden yksityiskohdista eli määräytymisperusteista ja laskentaperiaatteista. Asetuksella säädetään myös tehtävämuutosten huomioon ottamisesta ja kuntien palkkaharmonisaation jälkikäteisistä vaikutuksista sekä kunnilta siirrettävän rahoituksen tarkistamisesta vastaamaan vuoden 2022 tilinpäätöstietoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvinvointialueiden laskentaperusteiden määräytymistekijöitä perusteltuina ja pitää kannatettavana menettelyä, jonka mukaisesti kunnista hyvinvointialueille siirrettävä rahoitus tarkistetaan vastaamaan vuoden 2022 palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Asialla on olennainen merkitys myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan palveluiden kannalta, koska kuntien uudet tehtävät muodostuvat ensi vuodesta lukien pääosin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan tehtävistä. Merkittävimmät muutokset kuntien valtionosuuksiin vuonna 2023 aiheutuvat rahoituksen ja tehtävien siirrosta hyvinvointialueille. Uudistuksen yhteydessä laskentaperusteet mukaan lukien tasauselementit vaikuttavat osittain ennakoimattomasti eri kuntiin ja tasaustekijöiden vaikutus on osassa kuntia merkittävä. Tästä johtuen kuntien valtionosuusjärjestelmän toimivuutta tulisi tarkastella ajantasaisesti uudistuksen voimaantulon jälkeen. Kuntien tulojen ja käyttötalousmenojen pienentymisen sekä uudelleen kohdentumisen seurauksena uhkana on, että mahdolliset käyttötalouden sopeutustoimet tulevat jatkossa kohdistumaan aiempaa enemmän esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen.

Rahoituksen siirto hyvinvointialueelle pienentää kuntien taloudellista liikkumatilaa ylipäättään ja kuntien rahoituksen ja tehtävien yhteyteen tulee jatkossa muutoinkin kiinnittää aikaisempaa enemmän huomioita myös kuntatasolla. Perusteena on kuntien toimintaympäristön muutoksista aiheutuvan palvelutarpeen eriytyminen erityisesti ikärakenteen osalta. Tällä hetkellä perusopetuksen aloittavan ikäluokan suuruus on noin 58 000 oppilasta, kun taas kuluvana vuonna syntyneiden aloittaessa perusopetuksen vuonna 2029 ikäluokan suuruus on noin 46 000. Näin palvelutarve laskee seitsemässä vuodessa noin 20 prosentilla ja lasku kohdentuu erityisesti asukasmäärältään pienempiin kuntiin, jotka sijaitsevat useimmiten harvaan asutuilla seuduilla. Palvelurakenteita ja kustannustasoa ei ole mahdollista sopeuttaa ikäluokkien pienentymisen suhteessa, jolloin palveluiden järjestämisen yksikkökustannukset eriytyvät kuntien välillä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Kansliapäällikkö

Anita Lehtikoinen

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu

VM Valtiovarainministeriö